

**Preventie van ondervoeding
bij thuiswonende ouderen in
...(naam wijk)...**

Inhoud

- Introductie
- Informatie over ondervoeding
 - Wat is ondervoeding
 - Prevalentie
 - Oorzaken
 - Gevolgen
 - Risicogroepen
 - Signaleren
 - Van signaleren naar aanpakken
- Gesprek ondervoeding
 - Situatie nu
 - Ideale situatie
 - Wat is er nodig?
 - Concrete vervolgstappen

Introductie

- Voorstellen
- Aanleiding om initiatief te nemen om ondervoeding te belichten
- Aangeven dat ondervoeding ook in het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is opgenomen. Rol voor gemeenten, wijk

Wat is ondervoeding?

Definitie:

Een tekort of disbalans van energie, eiwit en andere voedingsstoffen leidt tot meetbare, nadelige effecten op lichaamssamenstelling, functioneren en klinische resultaten.

Criteria:

- Onbedoeld gewichtsverlies van $> 5\%$ in een maand en/of
- Onbedoeld gewichtsverlies van $> 10\%$ in 6 maanden en/of
- lage BMI van < 22 bij ≥ 70 jaar

Hoe vaak komt ondervoeding voor?

Hoe vaak komt ondervoeding voor?

Bij 20% van de thuiswonende 75-plussers.

Bij 30-40% van de 75-plussers die thuiszorg ontvangt.

Bij 38% van de ouderen die wordt opgenomen op de geriatrie afdeling.

Bij 15-20% van de ouderen die wordt opgenomen in een verpleeghuis.

Hoe vaak komt ondervoeding voor bij ouderen in onze wijk?

...(aantal).. ouderen zijn in ...(naam wijk) ... ondervoed.

Instructie:

Ga naar:

https://cbsinuwbuurt.nl/#wijken2020_perc_personen_65_jaar_en_ouder

Stap 1: Zoom in tot je bij jouw wijk bent

Stap 2: Vermenigvuldig het 'aantal inwoners' met het '% Personen 65 jaar en ouder'. Nu weet je hoeveel ouderen er van 65 jaar en ouder wonen in jouw wijk.

Stap 3: Schat het aantal ondervoede ouderen:

Thuiszorg: $0,35 * \text{aantal ouderen}$

Algemeen: $0,15 * \text{aantal ouderen}$

Oorzaken

Kwaliteit van leven

Dagelijks functioneren

Zingeving

Mentaal welbevinden

Lichaamsfuncties

Laag opgeleid
Hogere leeftijd
Multimorbiditeit
Polyfarmacy

Anorexia of aging
Leeftijdgerelateerde
afname in functioneren
Frailty (kwetsbaarheid)
Ziekenhuisverblijf

Meedoen

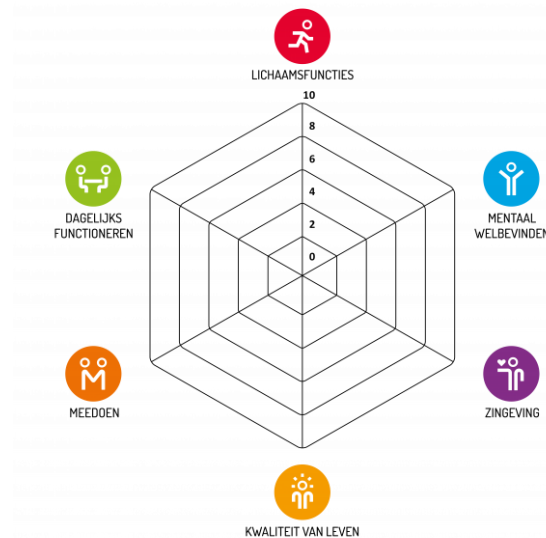
Lichaamsfuncties

DOMAP-piramide

Gevolgen

Gezondheidsverlies:

Risicogroepen

- Hogere leeftijd (> 80 jaar)
- Gezondheidsproblemen, zoals:
 - COPD, hartfalen, CVA, depressie, dementie, fractuur, prikkelbare darm syndroom, doorligwonden, reuma, kanker
- Alcoholgebruik
- Polyfarmacie
- Niet passende gebitsprothese, kauw- of slikproblemen
- Inzet thuiszorg, wonen in woonzorgcentrum
- Rond periode opname in het ziekenhuis
- Psychosociale problemen en verwaarlozing / vereenzaming

Wie is ondervoed?

Vroegtijdig signaleren ondervoeding

Waarom:

- Ondervoeding is onzichtbaar en geeft vaak geen duidelijke klachten
- Ondervoeding wordt vaak erg laat ontdekt (bijv. ziekenhuisopname of bij sterke vermagering)

Door wie:

- Iedereen die veel in contact komt met ouderen

Vroegtijdig signaleren ondervoeding

Hoe?

Signaleringskaart ondervoeding kwetsbare ouderen

Signaleren van ondervoeding bij kwetsbare ouderen

Deze kaart kan u helpen om signalen van ondervoeding te herkennen en te bespreken.

Onbedoeld gewichtsverlies

- Kleding zit ruimer
- Ring zit los om de vinger
- Het horloge om de pols zit losser
- De broekriem moet een gaatje strakker
- Het gewicht is ongewenst > 4 kg gedaald (binnen 6 maanden)

Verminderde eetlust

- De oudere is opvallend minder gaan eten
- Eten en drinken blijft staan
- Het eten smaakt niet/is niet lekker
- De koelkast is leeg/blijft vol of bevat etenswaren die over de datum zijn

Signaleringskaart ondervoeding

SNAQ⁶⁵⁺

1 Gewichtsverlies	minder dan 4 kg		4 kg of meer
2 Bovenarmomtrek	25 cm of meer		minder dan 25 cm
3 Eetlust en functionaliteit	goede eetlust en/of functionaliteit	weinig eetlust én verminderde functionaliteit	
4 Behandelbeleid	niet ondervoed	risico op ondervoeding	ondervoed

SNAQ-65+

Wie kan signaleren?

Maaltijdvoorziening(en)

Opticien/ Audicien

Geriatric Fysiotherapeut

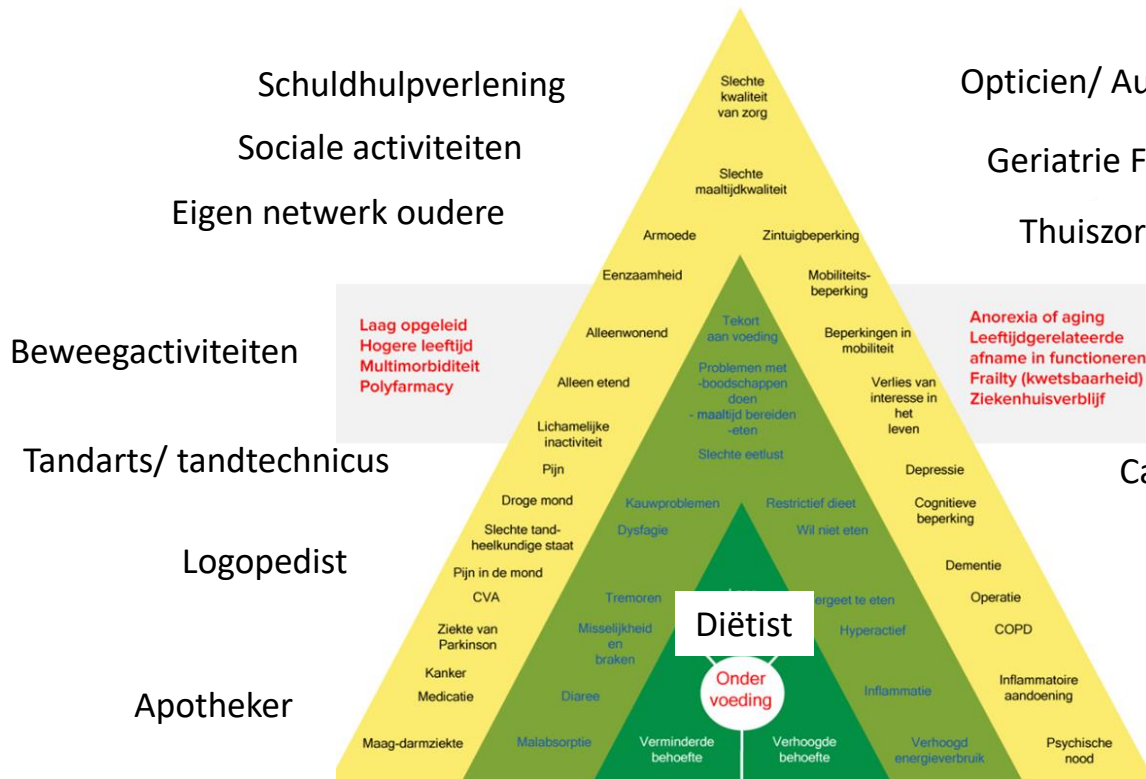
Thuiszorg

Geestelijk verzorgende

Casemanager

Medisch specialist
(huis)arts / POH

psycholoog

Schuldhulpverlening
Sociale activiteiten
Eigen netwerk oudere

Beweegactiviteiten

Tandarts/ tandtechnicus

Logopedist

Apotheker

DOMAP-piramide

Wie kan signaleren?

Ouderen

ouderenbond, cliëntenraad, patiëntenvereniging

Sociale omgeving oudere

mantelzorgers, familie, buren, kerk/parochie, verenigingen

Gemeente

beleidsadviseur Ouderenzorg of Vrijwilligers- en Ouderenbeleid, wethouder, consulent mantelzorgondersteuning & seniorenadvies Stichting MEE

Wijkteam, welzijn, sociaal werk

teammanager, ouderenadviseur, wijk

GGD

gezondheidsmakelaars, ouderen zorg

Huisarts

aandachtsgebied kwetsbare ouderen en/of kaderarts geriatrie

Praktijkondersteuner

module ouderenzorg, indien aanwezig

Wijkverpleging

wijkverpleegkundige, teammanager

Paramedici

diëtist, ergotherapeut, fysiotherapeut ouderenzorg, logopedist

Psycholoog/GGZ/maatschappelijk werk

Ziekenhuis

manager Transferpunt Zorg, transferverpleegkundige, specialist ouderengeneeskunde, geriatrisch consulent

Geriatrische Revalidatie Zorg (GRZ)

specialist ouderengeneeskunde, zorgregisseur, teammanager

Van signaleren naar aanpakken

Bij het vermoeden op (een verhoogd risico op) ondervoeding:

1. Bespreken met de oudere. Hoe komt het? (denk aan pyramide). Is er al hulp? De gevolgen van ondervoeding uitleggen.
2. Zorgpad raadplegen om juiste vervolgstappen te nemen per discipline

Samengevat

- Hoge prevalentie
- Ander uitingsvorm (vallen, wondgenezing, infecties)
- Moeilijk te zien, waardoor (te) late signalering
- Ernstige gevolgen
- Eerder signaleren: ↑ gezondheid, ↑ kwaliteit van zorg en ↓ zorgkosten
- Met de oudere bespreken en passende ondersteuning starten

Factsheet ondervoeding

Ondervoeding in ...naam wijk...

Situatie nu

- *Stelling:* Ik screen (SNAQ65+ of signaleringskaart) de afgelopen tijd regelmatig actief ouderen op ondervoeding en schakel passende ondersteuning/begeleiding in (wel of niet)
- Hoe verloopt de screening (en behandeling) nu? Worden alle ondervoede ouderen (zo'n 20%) nu allemaal op tijd gesignaleerd?
- *Stelling:* Wij hebben (lokaal) afspraken gemaakt over wanneer wel (en wanneer niet) verwijzen, terugkoppelen, wijze van communicatie, etc. (wel of niet)
- Welke mensen/partijen zouden óók kunnen screenen en doen dat nu nog niet?

Ondervoeding in ...naam wijk...

Ideale situatie

- Hoe zou een betere (of ideale) situatie eruit zien (voor de oudere) m.b.t. ondervoeding?
- Wat kan ik vanuit mijn rol/discipline bijdragen aan het opsporen en voorkomen van ondervoeding?
- Wat kunnen wij, juist door samen te werken, bijdragen aan het opsporen en voorkomen van ondervoeding?

Ondervoeding in ...naam wijk...

Wat is er nodig?

- Wat is er concreet nodig om richting de ideale situatie te komen? (samenwerkingsafspraken/zorgpad? Scholing? Blijvende aandacht?)
- Wat is er concreet nodig vanuit mijn organisatie/praktijk om dichterbij de ideale situatie te komen?
- Wie zouden we hierbij nog meer moeten betrekken?

Ondervoeding in ...naam wijk...

Concrete vervolgstappen

- Wat gaan we concreet doen? Wanneer? En hoe?
- Wie betrekken we hier nog meer bij?
- Wie neemt hierin de trekkersrol? En wie gaan er actief meedenken?
- Concreet vervolg inplannen in de agenda's

Voorbeelden:

- Samenwerkingsafspraken maken rondom wijze en inhoud van informatie-uitwisseling bij verwijzing/overleg. Wanneer is overleg nodig, met wie? Wie heeft de regierol?
- Afspraken wie op welke manier gaat signaleren
- Afspraken hoe het thema actueel gehouden kan worden
- Hoe evalueren we: met wie, hoe vaak, wanneer?

Dank voor jullie aandacht!

Naam Auteur:

Functie:

E-mailadres:

Legenda DOMAP

Legenda

